

# De Potentie van Online Jeugdhulp Blijft Onbenut: Een Oproep tot Duurzame Samenwerking met Alle Belanghebbenden!

Joyce Weeland<sup>1</sup> en Inge Bastiaanssen<sup>2</sup>

<sup>1</sup>*Jeugd en Gezin, de Erasmus School of Social and Behavioural Sciences, Erasmus Universiteit Rotterdam, Rotterdam, Nederland* | <sup>2</sup>*Participatieve Innovatie in het Jeugdlandschap, Centre of Expertise Perspectief in Gezondheid van Avans Hogeschool, Breda, Nederland*

**Samenvatting** De potentie van online jeugdhulp blijft onbenut. Een oproep tot duurzame samenwerking met alle belanghebbenden! In dit stuk bespreken we de potentie van online jeugdhulp en preventie, vervolgens adresseren we de obstakels. We eindigen met een oproep aan alle belanghebbenden om aan te sluiten bij ons netwerk. Het stuk is samengesteld door Inge Bastiaanssen, Avans Hogeschool en Joyce Weeland, Erasmus Universiteit Rotterdam, samen met collega's uit het kennisnetwerk die bijgedragen hebben aan de tot standkoming van het stuk.

**Trefwoorden** online jeugdhulp, samenwerken, technologie, belemmeringen, kansen

## Artikelgeschiedenis

Ontvangen: 9 mei 2024

Geaccepteerd: 4 september 2024

Online: 23 oktober 2024

## Contactpersoon

Inge Bastiaanssen, [ilw.bastiaanssen@avans.nl](mailto:ilw.bastiaanssen@avans.nl)

## Copyright

© Author(s); licensed under [Creative Commons Attribution 4.0](#). This allows for unrestricted use, as long as the author(s) and source are credited.

## Financiering Onderzoek

Geen.

## Belangen

De auteurs hebben geen belangen te vermelden.

Technologie in de (mentale) gezondheidszorg is al decennialang in ontwikkeling (Smith e.a., 2023). Maar bijzonder genoeg blijft deze ontwikkeling in de jeugdhulp en bij preventie achter. Hetzelfde geldt voor preventie van voorkomen van jeugdhulp. De COVID-19 pandemie heeft online jeugdhulp en preventie bij vragen en problemen rondom opgroeien en opvoeden een *boost* gegeven. Door de noodzakelijke verschuiving van face to face naar online werden de mogelijkheden en potentie van technologie en online werken plots merkbaar voor veel jeugdprofessionals, kinderen, jongeren en hun opvoeders (Tuenter e.a., 2021). Deze gedwongen transitie heeft bij veel jeugdhulp professionals eerdere terughoudendheid met betrekking tot online werken grotendeels weggenomen (Connolly e.a., 2020; Van Rooij, Weeland, & Thonies, 2023; Van Zeeland, 2015). Naast videobellen worden ook andere digitale en online toepassingen zoals *serious gaming*, virtual reality (VR) technologie, biofeedback (i.e., technologische hulpmiddelen om bijvoorbeeld (ont)spanning in het lichaam zichtbaar te maken) en domotica steeds vaker benut. Hieronder bespreken we de potentie van online jeugdhulp en preventie (verder genoemd online jeugdhulp), vervolgens adresseren we de obstakels. We eindigen met een oproep aan alle belanghebbenden om aan te sluiten bij ons netwerk.

Technologische innovaties en online werken hebben diverse voordelen. Zo kan preventie en jeugdhulp efficiënter of goedkoper worden, bijvoorbeeld omdat reistijd en reiskosten niet nodig zijn of omdat niet bij alle onderdelen van een programma een jeugdprofessional nodig is. Technologie kan preventie en jeugdhulp ook verbeteren. Bijvoorbeeld omdat het laagdrempeliger is dan een face to face contact (PI Research, 2023; Triple P, n.d.). Het vraagt voor professionals en gezinnen vaak minder organisatie om deel te nemen. Ouders zijn daardoor meer tevreden over de jeugdhulp (Leijten, Rienks en Groenman, *under review*). Een interessant werkzaam element met potentie is de *funfactor* van digitale toepassingen van preventie en hulp (Alsem, Van Dijk, Verhulp, Dekkers, en Orobio de Castro, 2023; Dietvorst et al., 2023). Kinderen, jongeren en ook ouders waarderen de mogelijkheden die bijvoorbeeld *serious gaming* en vr bieden (zoals spelen, oefenen en daardoor leren). Dit wordt soms als leuker ervaren dan alleen praten. Online toepassingen maken het daarnaast mogelijk om af te stemmen op dat wat iemand wil weten of leren (Lichtwarck-Aschoff & Otten, 2023). In plaats van *one size fits all* vergroot dit onze mogelijkheden om preventie, steun, of hulp beter aan te sluiten bij de mogelijkheden van de professional en de behoeften van kinderen, jongeren en ouders. Een veelheid aan voordelen dus. En daarbij komt uit de eerste effectiviteitsstudies die online en offline werken met elkaar vergelijken dat online jeugdhulp mogelijk minstens even effectief is als de face to face varianten van de hulp (Alsem e.a., 2023; Leijten, Rienks en Groenman, *under review*; PI Research, 2023). Dit alles lijkt voldoende voor een bloeiende kennis- en innovatiebeweging en toch blijft de potentie van online jeugdhulp onbenut.

Er zijn een aantal complexe obstakels die het benutten van de volle potentie van online jeugdhulp in de weg staan. Dit brengt het risico met zich mee dat de inzichten, kennis en de hulpmiddelen, al dan niet tijdens de pandemie opgedaan en ontwikkeld, niet vastgehouden en doorontwikkeld worden (Smith et al., 2023). Tegelijkertijd ontstaan er door een gebrek aan centrale ontwikkeling een wildgroei aan nieuwe innovaties, waarvan weinig geëvalueerd, doorontwikkeld en duurzaam geïmplementeerd wordt (zie ook KPMG, 2023). Dit is een urgent en groot probleem gezien de mogelijkheden die online jeugdhulp en preventie bieden in een tijd dat jeugdhulpgebruik groeit (Van Yperen, Hofstede, Hageraats en Van de Maat, 2023) en de tekorten op de arbeidsmarkt toenemen (VWS, 2022).

Allereerst, er is weinig budget. Er wordt al jaren bezuinigd op jeugdhulp en investering in preventie blijft achter (Doelman, 2023; Friele et al., 2018). In innovatie- en onderzoeksprojecten is vaak ook geen budget voor doorontwikkeling, duurzame implementatie en onderhoud van innovaties. Bij veel grootschalige stimuleringsubsidies van de overheid (zoals Ontwerp-Stimuleringsregeling Innovatie TZA-WOZO; VWS, 2023 en het programma praktijkgericht onderzoek in de GGZ van ZonMw) wordt vaak tot 50 procent cofinanciering verwacht. Dat zijn bedragen die in het merendeel van de jeugdhulp niet beschikbaar zijn. De jeugdhulp, en specifiek de professionals, opvoeders, jongeren en kinderen, kan dus niet profiteren van dergelijke subsidies.

Ten tweede, de ontwikkeling van kennis en innovaties is versnipperd door de decentralisatie van de jeugdhulp (Jeugdwet). Jeugdhulporganisaties hebben met verschillende gemeenten te maken waardoor financiering versnipperd is. En wanneer er lokale investeringen plaatsvinden wordt dit vaak niet landelijk bekend.

Ten derde, er is onvoldoende verbinding tussen de behoefte van jeugdhulp professionals, kinderen, jongeren en opvoeders, innovatie- en onderzoeksprojecten en beleid. Innovaties roepen altijd nieuwe kennisvragen op. Deze kennisvragen worden nu niet gezamenlijk geadresseerd. Zoals: werkt online preventie en jeugdhulp voor iedereen en altijd (Nieuwboer en Schalk, 2023; Leijten, Rienks en collega's, 2024)? Is er altijd sprake van meerwaarde op het gebied van bijvoorbeeld bereikbaarheid, gebruiksgemak en beschikbaarheid? De vraag is ook in hoeverre elke technologische ontwikkeling voldoet aan de behoefte van gebruikers. Goed ontwerp, waarbij ook de ervaring van alle gebruikers wordt meegenomen, is hierbij belangrijk. Want als technologie gaat tegenwerken dan kan online jeugdhulp de kloof tussen vraag en aanbod en de gezondheidskloof evenzeer vergroten. Ook is het de vraag of iedereen voldoende digitaal vaardig is om baat te hebben bij technologische ontwikkelingen. En ten aanzien van al deze vraagstukken geldt: wat is het onderscheid tussen alle verschillende vormen van online jeugdhulp en preventie? Kortom: hoe kunnen we duurzaam (blijven) investeren in de inzet van technologie in de jeugdhulp?

Onderzoekers, jeugdhulp professionals en beleidsmakers hebben de volgende behoeftes kenbaar gemaakt: (a) meer (en betere) samenwerking bij ontwikkeling en onderzoek; (b) overzicht van hulpmiddelen die er al zijn en een centraal platform voor technologische innovaties; (c) tijd, ruimte en geld voor doorontwikkeling en duurzame implementatie, inclusief budget voor onderhoud, instructie en (na)scholing; (d) aandacht voor verschillen in voorkeuren, niet voor alle opvoeders, kinderen of hulpvragen is online werken wellicht geschikt. Dit kwam ook naar voren in een recent rondetafelgesprek met deze partijen (Weeland, 2023). De deelnemers van deze rondetafel hebben ter plaatse besloten om gezamenlijk een netwerk te starten. Het netwerk richt zich op de benodigde samenwerking rondom ontwikkeling van en onderzoek naar online jeugdhulp en preventie. Ook zal het netwerk de obstakels adresseren aan de juiste tafels.

Doe je mee? Meld je dan bij Inge Bastiaanssen via [ilw.bastiaanssen@avans.nl](mailto:ilw.bastiaanssen@avans.nl)

## Literatuur

- Alsem, S.C., van Dijk, A., Verhulp, E.E., Dekkers, T.J., & De Castro, B.O. (2023). Treating children's aggressive behavior problems using cognitive behavior therapy with virtual reality: A multicenter randomized controlled trial. *Child Development*, 94(6), e344–e361. <https://doi.org/10.1111/cdev.13966>
- Connolly, S.L., Miller, C.J., Lindsay, J.A., & Bauer, M.S. (2020). A systematic review of providers'

- attitudes toward telemental health via videoconferencing. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 27(2), e12311. <https://doi.org/10.1111/cpsp.12311>
- Dietvorst, E., Legerstee, J.S., Vreeker, A., Koval, S., Mens, M.M., Keijsers, L., & Hillegers, M.H.J. (2023). The Grow It! app – longitudinal changes in adolescent well-being during the COVID-19 pandemic: a proof-of-concept study. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 32(6), 1097–1107. <https://doi.org/10.1007/s00787-022-01982-z>
- Doelman, E. (2023). Preventie werkt, toch zijn er harde bezuinigingen: hoog tijd voor een brede discussie. Gevonden via <https://www.zorgwelzijn.nl/preventie-werkt-toch-zijn-er-harde-bezuinigingen-hoog-tijd-voor-een-brede-discussie/>
- Friele, R., Bruning, M.R., Bastiaanssen, I.L.W., De Boer, R. Bucx, A.J.E.H., De Groot, J.F., ... & Hageraats, R. (2018). *Eerste evaluatie jeugdwet*. Den Haag: ZonMw.
- KPMG Health voor ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, directie Jeugd (2023). Innovatie in de Jeugdzorg. Gevonden via <https://open.overheid.nl/documenten/885ecef-c481-4f80-971d-224fbc566e27/file>
- Leijten, P., Rienks, K., Groenman, A.P., Anand, M., Akik, B.K., David, O., ... & Canário, A.C. (2024). Online parenting support: Meta-analyses of non-inferiority and additional value to in-person support. *Children and Youth Services Review*, 159, 107497. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107497>
- Lichtwarck-Aschoff, A., & Otten, R. (2023). 'iamYu' toont hoe het écht met jongere gaat: App biedt meer grip op veranderproces. *Kind en adolescent praktijk*, 1, pp. 39–42.
- Nieuwboer, C. & Schalk, D. (2023). *De VIA-Wijzer: Voor Iedereen Altijd?*. Breda: Lectoraat Jeugd Gezin en Samenleving Avans Hogeschool.
- PI Research (2023). Factsheet: Ouders over PMTO online. Gevonden via <https://www.piresearch.nl/uit-onze-nieuwsbrief/ouders-tevreden-over-pmto-online>
- Smith, K.A., Blease, C., Faurholt-Jepsen, M., Firth, J., Van Daele, T., Moreno, C., ... & Cipriani, A. (2023). Digital mental health: challenges and next steps. *BMJ Mental Health*, 26(1). <https://mentalhealth.bmj.com/content/26/1/e300670.info>
- Tuenter, T. Van Hummel, N., Donker, A., Van Aalten, J. Bastiaanssen, I., Van den Berg, G., Udo, N., van Yperen, T. (2021). *Effect van corona op jeugd, gezin en jeugdveld: Een literatuuroverzicht*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Triple p (n.d.). Online opvoedondersteuning tijdens de coronacrisis. Gevonden via [https://www.triplep-nederland.nl/files/7915/8529/6534/Online\\_parenting\\_support\\_during\\_COVID-19\\_pandemic\\_D-FL.pdf](https://www.triplep-nederland.nl/files/7915/8529/6534/Online_parenting_support_during_COVID-19_pandemic_D-FL.pdf)
- Van Rooij, F.B., Weeland, J., & Thonies, C. (2023). Youth care in time of COVID-19: Experiences of professionals and adolescent clients with telehealth. *Children and Youth Services Review*, 148, 106874. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2023.106874>
- Van Yperen, T., Hofstede, K., Hageraats, R., Van de Maat, A. (2023). *Andere kijk op groeiend jeugdzorggebruik: Voor een hoopvolle wereld om in op te groeien*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Van Zeeland, K. (2015). 'Online' vult 'face to face' aan in jeugdhulpverlening. Sociale Vraagstukken. Gevonden via <https://www.socialevraagstukken.nl/online-vult-face-to-face-aan-in-jeugdhulpverlening>

- vws (2022). Programma Toekomstbestendige Arbeidsmarkt Zorg & Welzijn: Samen anders leren en werken. Gevonden via <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-926544acabc8f87fa17fe4d4ab8f6f9910c0ffa6/pdf>
- vws (2023). Ontwerp-Stimuleringsregelig Innovatie TZA-WOZO. Gevonden via <https://open.overheid.nl/documenten/5d34998e-b697-4068-9902-cc2b73f18a1e/file>
- Weeland, J. (2023). Online jeugdhulp: De toekomst van zorg in het post-COVID tijdperk. Erasmus School of Social and Behavioural Sciences. Gevonden via <https://www.eur.nl/essb/nieuws/online-jeugdhulp-de-toekomst-van-zorg-het-post-covid-tijdperk>
- ZonMw (2023). Praktijkgericht onderzoek in de GGZ: Stimuleren van hybride zorg. Gevonden via: <https://www.zonmw.nl/nl/subsidie/praktijkgericht-onderzoek-de-ggz-stimuleren-van-hybride-zorg-de-ggz-o#orientate-what>